

Nr 24.

Andra kammarens allmänna beredningsutskotts utlåtande över motion om åtgärder för en tillfredsställande rekrytering av befattningshavare i övre Norrland.

I en inom andra kammaren väckt motion nr 229 ha herr *Östlund* och fru *Boman* hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till åtgärder för att ernå tillfredsställande rekrytering av befattningshavare i övre Norrland.

Utskottet har berett Tjänstemännens centralorganisation (TCO) tillfälle att inkomma med yttrande och har dessutom tagit del av de yttranden från medicinalstyrelsen, skolöverstyrelsen och arbetsgivareföreningen (SAF), vilka inhämtats av första kammarens allmänna beredningsutskott, till vilket likalydande motion hänvisats.

Medicinalstyrelsen anför bl. a. följande:

Inom de tre nordliga länen (Norrbottnens, Västerbottnens och Jämtlands) voro den 1/2 1950 15 av provinsial- respektive extra provinsialläkardistrikten vakanta (15,6 %) mot sex i tre län (Södermanlands, Älvsborgs och Kristianstads) i södra Sverige (8,1 %). Av de förra distrikten kunna fem betecknas som permanent lediga, då bostad saknas, mot tre i de sydliga länen, och i distrikten i norr hade endast en sökande anmält sig till alla tre distrikten.

Till förbättrande av de i den öppna vården verksamma läkarnas villkor ha dock statsmakterna vidtagit vissa betydelsefulla åtgärder. Sålunda har i 23 av de 96 distrikten i de tre nordliga länen tjänsteinnehavaren tillerkänts rätten till dubbla tjänsteår, något som icke förekommer i de sydliga länen. Vidare ha i de nordliga länen 26 tjänster av 96 uppförts i någon av lönegrupperna III eller IV, under det att i de sydliga länen detta varit fallet endast med 5 av 59.

Bland åtgärder till förbättring av de av motionärerna anförda förhållandena framhålles anskaffandet av lämpliga bostäder. Därefter kan ifrågasättas särskilda lönetillägg.

I fråga om den slutna kroppssjukvården (lasarett och sanatorier) äro de vakanta underläkartjänsterna i de norrländska länen (uppehållna av vakansvikarier, i regel utländska läkare) procentuellt mer än dubbelt så många som inom de sydliga länen. Däremot äro inga lasarettsläkartjänster eller sanatorieläkartjänster lediga annat än tillfälligtvis vare sig i norra eller södra delen av riket.

Av 94 distriktstandläkartjänster i de tre nordliga länen hade 61 eller 64,8 % den 1 februari 1950 ordinarie innehavare. I jämförelselänen voro vid samma tid av de 127 distrikten 93 eller 73,1 % besatta.

Medicinalstyrelsen tillstyrker, att den begärda utredningen kommer till stånd.

Skolöverstyrelsen framhåller, att lärarbrist för närvarande råder i stora delar av landet. Bristen är beträffande vissa lärarkategorier mest påfallande i landets nordliga del. Då svårigheterna att få lärartjänster i övre Norrland besatta i dagens läge framträda med allt större skärpa och då lämpliga motåtgärder äro av behovet påkallade, tillstyrker styrelsen, under hänvisning till vissa inom styrelsen verkställda utredningar, bifall till motionen.

SAF meddelar, att föreningen icke gjort någon undersökning rörande det i motionen upptagna spörsmålet inom sitt verksamhetsområde, enär frågan icke i något sammanhang aktualiserats. Föreningen kan emellertid instämma i motionärernas uttalande att det är av vitalt intresse för samhälls- och kulturlivet i övre Norrland, att tillgången på kvalificerade befattningshavare på olika tjänster säkerställas. Föreningen utgår från att om utredning kommer till stånd, kontakt tages med föreningen.

TCO finner syftet med motionen beaktansvärt. Svårigheterna att i erforderlig utsträckning erhålla kvalificerade befattningshavare, som tidigare varit av mera allmän art, variera numera inom olika grenar av den statliga verksamheten samt för olika grupper av befattningshavare. I vissa fall torde rekryteringssvårigheterna ha försvunnit, medan det i andra fall kan vara svårt att avgöra i vad mån dessa äro betingade av den inom ett visst område förefintliga bristen på utbildad arbetskraft. Det finnes dock enligt TCO:s mening anledning förutsätta, att vissa med tjänstgöring i övre Norrland förenade olägenheter kunna öva särskilt stor inverkan på de kvalificerade befattningshavarnas benägenhet att söka tjänster med placering i nämnda del av landet.

Utskottet vill icke bestrida, att det i övre Norrland råder brist på tjänstemän och befattningshavare av olika slag liksom fallet är på många andra håll i landet. I varje fall på somliga områden torde emellertid bristen vara mera märkbar i övre Norrland. Såsom i motionen anföres kan denna brist antagas bero på bl. a. isoleringen och de långa resorna till andra delar av landet, som äro en ofrånkomlig följd av de stora avstånden. I åtskilliga fall erhåller emellertid i övre Norrland placerad befattningshavare kompensation genom rätt att tillgodoräkna sig ökat antal tjänsteår och möjlighet att tidigare bli förflyttad än befattningshavare i andra delar av landet.

Problemet torde i första hand vara av ekonomisk art. Staten torde emellertid vid lönesättning böra ta hänsyn icke endast till de förmåner, som utgå till befattningshavare i andra delar av landet, utan också till de löner

och ersättningar, som utgå till personer, anställda inom det enskilda näringslivet på samma ort. Utskottet är dock på denna punkt icke berett att tillstyrka en utredning utan delar den uppfattning, som uttalades av norrlandskommittén i dess betänkande (I s. 92), däri en ytterligare differentiering av lönerna på olika orter avvisades. En ökad lönesumma skulle nämligen för företagen innebära en kostnadsbelastning, som sannolikt skulle öka obenägenheten att sätta i gång företag på dessa orter. Något sätt att kompensera företagen för dylika ökade utgifter kunde kommittén icke anvisa. Det låter sig då också svårigen göra att låta de i statlig tjänst anställda inta en principiellt förmånligare ställning än de i privat tjänst anställda.

Lösningen torde få sökas på andra vägar. Därvid har norrlandskommittén lagt fram olika förslag, och enligt utskottets mening böra dessa först prövas och, i den mån åtgärder bli vidtagna, resultaten avvaktas, innan specialåtgärder övervägas för de i statlig tjänst anställda. Hur mycket utskottet än behjärtar syftet med motionen, anser sig utskottet därför icke kunna tillstyrka bifall till densamma utan får hemställa,

att motion II: 229 ej måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 21 mars 1950.

På utskottets vägnar:

PATRIK SVENSSON.

Närvarande: herrar Svensson i Alingsås, Gustafson i Göteborg, Nordkvist*, Pettersson i Ersbacken, fröken Öberg, herrar Ohlsson i Kastlösa, Bladh*, Hansson i Skegrie, Dickson*, Forsberg, Wedén, Johansson i Kalmar*, Hammar*, Gavelin*, Kärrlander, Larsson i Luttra*, fröken Vinge, herrar Engkvist*, Bengtsson och Braconier.

* Ej närvarande vid justeringen.